הוציאו לו פרק חמישי יומא

בגיורים שהם מיני לבעים בעלמא ואין בהם ממשות כלל דלא מייסין לחשדא אלא בחומה בולט ולא בחומה שוקע וכל שכן בדבר זה שאינו לא שוקע ולא בולט אלא מין לבע בעלמא [*] וגרלה לי דאפילו ישראל מותר לגור גורות במיני לבעים ואין בזה משום לא תעשה לך פסל דלא אסר אלא פרלוף גמור מקוק בשבר אבל במיני לבעים (ב"ב דף נד.) אלר לורה בנכסי הגר קנה דרב לא קנה לגיעתא דבי רב אלא בגורתא והקשה שם רבינו שמואל והאמרת [1] דכיור לא קנה אלא באמה כנגד הפתח ותירץ דהתם לאו היינו לורת בריה אלא ליורין בעלמא מעשה לעלועים ופרחים אבל לורת חיה לו עוף חשיבה ולא בעינן אמה כנגד הפתח אלמא דרב לייר לורת חיה ועוף אלא ודאי במיני לבעים מותר והא דתניא במכילתא לא תעשה לך פסל וכו' עד לא יעשה לו גלופה אבל יעשה לו אטומה תלמוד לומר וכל תמונה וכו' עד אפילו בהמה חיה ועוף ודגים וחגבים ואפילו הבויים ואפילו הסורזירים כו' גרלה לי דהכי פירושו גלופה היינו לורה בולטת אטומה לורה שוקעת ואשר במים מתחת לארץ להביא את הבויים פי' שעשה לורה וחוקק דמות בבואה שבמים דסד"א דוקא אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת לרקיע אבל לורת דמות בבואה שבמים לא תלמוד לומר ואשר במים יש אומרים להביא הסורזירים גרלה שהוא מין שד שבמים שקורין נימפ' בלשון אשכנז וכל אילו אין אסורין בעשותם אלא פרלופים חקוקין אבל לא ממין הלבעים כמו שהוכחתי אחגם על בסא שלמה אני תמיה דכתיב ושנים אריות עומדים אבל הידות ושנים עשר אריים וגו' (מלכים א ט י) ואין לומר דעל פי הדיבור הוה כדכתיב ויסד שלמה על בסא ה' למלך (דה"א כט) שהרי אין נביא רשאי לחדש דבר מעתה ואיכא למימר בהא מיגדרא מילתא שאני כמו אליהו בהר הכרמל ושמא בהא מילתא נמי איכא למיגדר מילתא שבשהיו עדים בא"ים להעיד בפניו היו אריות שואגים ונוהמים כמו שיש במדרש ומתוך כך היו מתפחדים להעיד עדות שקר אי נמי יש לומר אחרים עשו לו וחשדא ליכא דרבים שכיחי גביה כדאמר גבי ר"ג ומה שעשו בכותלי היכל וקדשי קדשים ליורים חקוקים בכותל סביב פני הכפיר אל התימורה מפה ופני אריה אל התימורה כל בכתב (דה"א כח) אי נמי יש לומר דלא שייך לא תעשה לך בפסל אלא בתלוש אבל על הכותל במחובר לא דאיכו אלא לגוי בעלמא ובטל לגבי הכותל ואע"ג שאני מדמה לא הייתי עושה מעשה כמו זה המיכון האחרון ועוד גרלה לי דלפי סוגיית פרק כל הבלמים (ע"ז דף מג:) מוכח דכל מיני פרלופין מותר לעשות אפילו חקוקין וחומה בולט חוץ מפרלוף אדם לחודיה או דמות ארבעה פרלופין בהדי הדדי שבכפא הכבוד אדם אריה שור נשר ודמות שמשון שבמדור העליון ושבמדור התחתון ותשמישי מקדש לעשות כמותו בית תבנית היכל אכסדרה תבנית אולם כמדתן בארכו ורחבו שולחן תבנית שולחן מנורה תבנית מנורה אבל מילי אחריני שרי תדע דאמר אביי התם לא אסרה תורה אלא שמשין שאפשר לעשות כמותן והדר אמר אביי לא אסרה תורה אלא דמות ארבעה פנים בהדי הדדי והדר אמר אביי לא אסרה תורה אלא שמשין שבמדור העליון ופריך ושבמדור התחתון מי שרי והתניא אשר בשמים (שמות כ) לרבות חמה ולבנה כוכבים ומזלות ממעל לרבות מלאכי השרת ומשני כי תניא היא לעובדם ופריך לעבדם אפילו שלשול קטן נמי ומשני אין הכי נמי ומשני אי לא תעשון אתי לא תעשון כדמות שמשי המשמשין לפני כו' ומשני שאני רבן גמליאל דאחרים עשו לו וכו' והשתא מדלא קאמר אלא [2] ככל הנך שנוי שמע מינה דלא הדר ביה מכל מאי דשני מעיקרא ולא מסרו הכתוב אלא לחכמים ושמשין שבמקדש לא אסירי אלא כמותן דוקא כמדת ארכו ורחבו ואי לאו הכי לא יוכל שום אדם לעשות בית ושלחן וכלים לפי שהיו במקדש אלא ודאי לא אסרה תורה אלא כמותן ממש ושוב כיון דאפשר לעשות כמותן מתמתא לא אסרה אלא כיוצא בהן אבל שמשין שבדקיע שאי אפשר לעשות כמותן אסרה תורה לעשות דוגמתן ואע"פ שאינו עושה כמדת ארכו ורחבו לפי שאי אפשר ושמשין שבמדור העליון כגון חיות שרפים ואופנים ומלאכי השרת אסור אפילו היכא דאחרים עשו לו ואפילו ליכא חשדא היכא דשכיחי רבים גביה משום דכתיב לא תעשון לא תעשון תרי זימני לדרשה לא תעשון אתי שמשין שאתי דהיינו שבמדור העליון לא תעשון כלל וקרי ביה לא תעשון אותי ולהכי פרלוף אדם לחודיה אסור וארבעה פרלופין אדם אריה שור ונשר אסור ולעבור עליו בשמים משום פרלוף אדם ומשום ארבעה פרלופין בהדי הדדי דהיינו דמות החיות ולא תעשו לכם אינטריך לשמשין שבמדור התחתון כגון תמה ולבנה כוכבים ומזלות ודוקא לכם לעצמכם אבל אחרים עושין לכם אי נמי דרשינן איפכא כי מן השמים דברתי עמכם וסמיך ליה לא תעשון דהיינו כל שמן השמים לא תעשון דהיינו אפילו שמשין שבמדור התחתון ודוקא אתם לא תעשון אבל אחרים עושין לכם ואת אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם נדרוש לשמשין שבמדור העליון לאסור אפילו כשאחרים עושין לכם דמשמע לכם לא ימלא לכם וכי האי גוונא דרש כתורת כהנים בפרשת קדושים תהיו אלהי מסכה לא תעשו יכול יעשו אחרים תלמוד לומר לכם והא תניא אשר בשמים לרבות חמה ולבנה כוכבים ומזלות ממעל לרבות מלאכי השרת ומוקי לה לעובדם היינו אפילו כשאחרים עשו לו לעובדם לעבור עליהם משעת עשיה ואע"ג דמלאכי השרת עובר בלא תעבדם אפילו כשאחרים עשו לו [3](דהיינו פרלוף אדם) יש לומר לעבור עליו בשמים אי נמי אפילו אם הוא של פרקים דמשום עשייה לחודה לא עבר כדאיתא בפרק כל הבלמים (ע"ז דף מג:) מכל מקום כי עביד להו לעובדם חייב: **אלו** ואלו מציון נבראו. פירוש שאמצעיתן של עולם והצדדין מציון נברלו:

אלא

כאיש המעורה בלוייה שלו. הנדבק וחבוק בשמתו בין זרועותיו: **הוציאוה לשוק.** קיפלוס מן הכותל: **מציון נברא.** ציון נברלת תחילה וסביביה נדבקו רגבים עד סוף העולם מכל לד: **בלקח עפר למוצק.** מוצק אחד היה לו ומשם נדבקו רגבים סביביו: **מן הצדדין נברא.** אלרבע מוצקות היו לו ונמתח והלך מכל לד עד שנדבק בחמצעיתו: **כי לשלג יאמר הוא ארץ.** תעשה ארץ. ומהיכן גשם מטר וגשם מטרות מארבע לדדין הוריד והגשימו להעשות ארץ: **מציון מכלל יופי.** בתריה כתיב: **מולדות השמים.** מאורות וכוכבים: ה"ג **מולדות השמים משמים נברלו ומולדות הארץ מן הארץ נברלו:**

כמנגדנא

מציון מכלל יופי של עולם תניא ר' אליעזר הגדול אומר והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים תולדות שמים משמים נבראו תולדות הארץ מארץ נבראו וחכמים אומרים אלו ואלו מציון נבראו שנאמר מזמור לאסף אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו ואומר מציון מכלל יופי אלהים הופיע ממנו מוכלל יופי של עולם: נטל את הדם ממי שממרם בו וכו': מאי [6]כמצליף מחוי רב יהודה

כמנגדנא

מולדות הארץ מן הארץ נברלו: מאי [4]מזמור לאסף אל אלהים ה' ואומר [5]מציון מכלל יופי ממנו מוכלל יופי של עולם תניא ר' אליעזר הגדול אומר [7]אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים תולדות שמים משמים נבראו תולדות הארץ מארץ נבראו וחכמים אומרים אלו ואלו מציון נבראו שנאמר מזמור לאסף אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו ואומר מציון מכלל יופי אלהים הופיע ממנו מוכלל יופי של עולם: נטל את הדם ממי שממרם בו וכו': מאי [6]כמצליף מחוי רב יהודה

כמנגדנא

כי לשלג יאמר הוא ארץ. תעשה ארץ. ומהיכן גשם מטר וגשם מטרות מארבע לדדין הוריד והגשימו להעשות ארץ: **מציון מכלל יופי.** בתריה כתיב: **מולדות השמים.** מאורות וכוכבים: ה"ג **מולדות השמים משמים נברלו ומולדות הארץ מן הארץ נברלו:**

כמנגדנא

כאיש המעורה בלוייה שלו אמר ריש לקיש בשעה שנכנסו נברים להיכל ראו ברובים המעורין זה בזה הוציאון לשוק ואמרו ישראל הללו שברכתן ברכה וקללתן קללה יעסקו בדברים הללו מיד הזילום שנאמר [1]כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה: ושתיה היתה נקראת: תנא [6]שממנה הושתת העולם תנן כמאן דאמר מציון נברא העולם דתניא רבי אליעזר אומר עולם מאמצעיתו נברא שנאמר [2]בצקת עפר למוצק ורגבים ידובקו רבי יהושע אומר עולם מן הצדדין נברא שנאמר [3]כי לשלג יאמר [3]הוי ארץ וגשם מטר וגשם מטרות עוזו רבי יצחק [3](נפחא) אמר אבן ירה הקב"ה בים ממנו נשתת העולם שנאמר [4]על מה אדניה הטבעו או מי ירה אבן פנתה [7]וחכמים אומרים מציון נברא שנאמר [5]מזמור לאסף אל אלהים ה' ואומר [6]מציון מכלל יופי ממנו מוכלל יופי של עולם תניא ר' אליעזר הגדול אומר [7]אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים תולדות שמים משמים נבראו תולדות הארץ מארץ נבראו וחכמים אומרים אלו ואלו מציון נבראו שנאמר מזמור לאסף אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו ואומר מציון מכלל יופי אלהים הופיע ממנו מוכלל יופי של עולם: נטל את הדם ממי שממרם בו וכו': מאי [6]כמצליף מחוי רב יהודה

כמנגדנא

הוזילוהו לשוק. קיפלוס מן הכותל: **מציון נברא.** ציון נברלת תחילה וסביביה נדבקו רגבים עד סוף העולם מכל לד: **בלקח עפר למוצק.** מוצק אחד היה לו ומשם נדבקו רגבים סביביו: **מן הצדדין נברא.** אלרבע מוצקות היו לו ונמתח והלך מכל לד עד שנדבק בחמצעיתו: **כי לשלג יאמר הוא ארץ.** תעשה ארץ. ומהיכן גשם מטר וגשם מטרות מארבע לדדין הוריד והגשימו להעשות ארץ: **מציון מכלל יופי.** בתריה כתיב: **מולדות השמים.** מאורות וכוכבים: ה"ג **מולדות השמים משמים נברלו ומולדות הארץ מן הארץ נברלו:**

כמנגדנא

תורה אור

1. חטא חטאה ירושלם על כן לנידה היתה כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה גם היא נאנחה ותשב אחור: איכה א ח
2. בצקת עפר למוצק ורגבים ידבקו: איוב לח יח
3. כי לשלג יאמר הוא ארץ וגשם מטר וגשם מטרות עוזו: איוב לז ו
4. על מה אדניה הטבעו או מי ירה אבן פנתה: איוב לח ו
5. מזמור לאסף אל אלהים יי דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו: תהלים נ א
6. מציון מכלל יפי אלהים הופיע: תהלים נ ב
7. אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות יי אלהים ארץ ושמים: בראשית ב ד

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ברובים בו' ונראה לי דאפילו ישראל בוחה. ק"ל דלפי דסברי תחלה דלישראל אסור לגיירן לף ע"י לחרים ליתסר לחמירה לגמרי שנות עי' תוס' ר"ה כד ע"ב ד"ה שלמי ר"ג ולחרים עשו לו לחילו דמקום מלוה מלוה שלמי והכא דל"ש כן ליתסר:

תוס' ישנים

שבברכתן ברכה וקללתן קללה. דכתיב אורך אלוה ימלרכך כדון ומשימותן גדול כל כך: וחכמים אומרים אלו ואלו מציון נברלו. אחמלא עולם ואלו אלו פנה שבתהום קלי שבתחיל מגגד ציון וה"ר יוסף לא היה נוהם הכך נרייתא קמייתא אלו ואלו: ולא היה מתכוון להות לא לאמלה כו'. לעל בפ"ק (דף טו.) פירש כמשנה דכל ז' ימים זולק כו' (אינו אלא פני קדש):

רבינו חננאל

כאיש המעורה בלויה שלו. ובשעה שנכנסו נרים להיכל ומצאו ברובין מעורין זה בזה אמרו לו הללו הן שברכתן ברכה וקללתן קללה. הזילום דכתיב כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה. ואסיקנא במקדש ראשון שהיה הארון והכרובים [ופרוכת]. ומאי פרוכת. פרוכת של פתח פתוח בכותל הנקרא טרקסין היו בו פרוכות כו' זירא דאמר יי"ג פרוכות הם במקדש, ז' בד' שערים ואחת בפתח ההיכל, ואחת בפתח האולם, ושנים בדביר אילו שאסרנו שהיו בפתח שנכנסין בו לקודש הקדשים ושתים כנגדו בעליה. רב אחא אמר במקדש שני. ומאי כרובים, כרובים מצויירין בקיר, כדכתיב וקלע עליהן מקלעות כרובים ותימרות ופטורי ציצים וגו'. משניטל הארון, ירושלמי תני עד שלא ניטל הארון היה נכנס ויוצא לאורו של ארון, ומשניטל היה מגשש ונכנס מגשש ויוצא. אבן היתה שם ושתייה היתה נקראת שממנה העולם נשתת. תנן כחכמים שאומרים מציון נברא העולם, שנאמר אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ וגו' מציון מכלל יופי אלהים הופיע, וכתיב לכן כה אמר ה' הנני יסד בציון אבן וגו'. תניא אידך ר' אליעזר אומר אלה תולדות השמים והארץ, מן השמים נבראו תולדות השמים ומן הארץ נבראו תולדות הארץ. וחכמים אומרים אילו ואילו מציון נבראו, שנאמר מזמור לאסף אל אלהים ה' דבר וגו' מציון מכלל יופי של עולם, כל אילו הדברים פשוטין הן. **נטל את הדם** ממי שהוא ממרס. כגון בוחש בראמרינן שבוחשין את השתית.

מסורת הש"ס

א) [פוסף פ"ב סי"ב], ב) [נ"ל הוא], ג) נע"י ליתא ולפ"ל, ד) [ומלקוט אינו רמז מתקנ"ד אינ' ר' יהודה אומר מציון כו'], ה) [נעל טו. [ולקמן מז:] ומתיס לח.], ו) [פס נב:], ז) [נ"ל בכלל], ח) רש"ל מ"ז.

[1] חגיגה יב. [2] ב"ב נד. [3] ישעיה מ כב. [4] איוב לח ו. [5] תהלים נ א. [6] ר"ה ד. [7] בראשית ב ד.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com